

ชำนาญ ปาณวงษ์¹ อรุณี อ่อนสวัสดิ์²
รัตนะ บัวสนธิ³ สำราญ มีแจ้ง⁴

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัย ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF THE FACTORS EFFECTING RESEARCH
PRODUCTIVITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ 1) เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ จำนวน 4 ปัจจัย 16 ตัวแปร จากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย 2) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม 3) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิต จำนวนทั้งสิ้น 542 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นด้วยโปรแกรมลิซเรล ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 ปัจจัย ดังนี้
1) ปัจจัยด้านองค์กร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และนโยบายการส่งเสริมการทำวิจัย 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยทุนวิจัย ความร่วมมือระหว่างนักวิจัย แหล่งเอกสารและ

¹ นิสิตระดับศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

อุปกรณ์อำนวยความสะดวก และบรรยากาศการวิจัย 3) ปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก ประกอบด้วย อายุ เพศ คุณวุฒิ ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การอบรมภาระงาน และทักษะเชิงวิจัย และ 4) ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำวิจัย และเจตคติต่อการทำงานวิจัย

2. การตรวจความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย 2) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม 3) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) กลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิต และในภาพรวม พบว่าปัจจัยในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ได้ร้อยละ 5.83, 6.22, 65.55, 23.35 และ 45.00 ตามลำดับ

3. เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามากที่สุด คือ ปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก รองลงมาคือปัจจัยส่วนบุคคลภายใน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านองค์กรตามลำดับ

คำสำคัญ : 1. ผลิตภาพการวิจัย 2. รูปแบบความสัมพันธ์ 3. สถาบันอุดมศึกษา

Abstract

The general purpose of this research was to develop the causal relationship model of the factors effecting research productivity in higher education institutions. There were 3 specific purpose of study : 1) To construct a causal relationship model of the factors effecting research productivity in higher education institutions 2) To verify the conformity between a causal relationship model of the factors effecting research productivity in higher education institutions 4 group and overall ; (1) The production of graduates and research (2) The production of graduates and focus on social development (3) The production of graduates and focus on developing arts and cultures (4) The focus of graduates produced ; and empirical data ; there have 4 factors (16 variable). 542 teacher. Base statistics, correlation and

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

structural equation modeling, analysis by using LISREL program. The finding of this study were as follows :

1. The factors effecting research productivity in higher education institutions have a factors ; 1) Organization 2) Environment 3) External person and 4) Internal person

2. The conformity between the development hypothetical causal model and empirical data revealed that the causal relationship model of the factors effecting research productivity in higher education institutions as well as the overall. All the factors in the model could be explain the variation of the research productivity in higher education institutions in the value of about 5.83%, 6.22%, 65.55%, 23.35% and 45.00% respectively.

3. In the overall point of view, the most influencing factor through the research productivity in higher education institutions is the external person factor. The internal person, environment and organization were the lower effect.

Key word : 1. Research productivity 2. Causal relationship model 3. Higher education institutions

ความเป็นมาของปัญหา

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าการวิจัยนั้นเป็นกระบวนการได้มาซึ่งข้อความรู้ที่เชื่อถือได้ รวมทั้งยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศาสตร์ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความรู้ที่เชื่อถือได้ รวมทั้งยังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของศาสตร์ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความรู้ใหม่ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหรือทฤษฎี ว่าด้วยการส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้ของศาสตร์ต่าง ๆ ให้เจริญงอกงามเป็นวิชาการที่เข้มแข็ง จึงอาจกล่าวได้ว่า ความเจริญงอกงามของแต่ละศาสตร์ย่อมขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้า ของการวิจัยอย่างแท้จริง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2539, หน้า 50) ด้วยความเป็นจริงที่ว่าสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่มีความพร้อมในการทำวิจัยกว่าสถาบันอื่น ๆ กล่าวคือเป็นสถาบันที่อยู่ในฐานะผู้นำและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นแหล่งรวมนักวิชาการ รวมทั้งมีอิสระและเสรีภาพทางวิชาการอย่างเพียงพอแก่การทำวิจัย ขณะที่สถาบันอื่นสามารถทำวิจัยได้ภายใต้กรอบแห่งภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงมี

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

ความเหมาะสมในการเป็นผู้นำสำหรับงานทางด้านการศึกษาวิจัย ซึ่งสังคมในประเทศที่พัฒนาแล้วได้เห็นความสำคัญในงานวิจัย และได้มอบให้เป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาอย่างจริงจัง ดังที่ปรากฏในแนวนโยบายทางด้านการศึกษาของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2533 – 2547) ของประเทศไทย คือ เร่งพัฒนาขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ให้สามารถสร้างและผสมผสานองค์ความรู้สากล เทคโนโลยีและภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งให้งานวิจัยของระดับอุดมศึกษาไทยได้ส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก โดยเน้นการปรับปรุงการบริหาร และการดำเนินงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการกำหนดทิศทางการวิจัยระดับสถาบันที่ชัดเจน สร้างความเป็นเลิศเฉพาะทาง ตลอดจนจนระดมทรัพยากร และความร่วมมือด้านการวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2534, หน้า 5) ขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาจะสามารถพัฒนาองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการทางด้านวิจัยให้สามารถสนองต่อความต้องการของการพัฒนาวิชาการตามศาสตร์สาขาต่าง ๆ และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมนั้น อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการทำงานวิจัยอย่างหลากหลาย มีปริมาณที่เพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการปฏิบัติ โดยผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นเรียกว่า ผลิตภาพการวิจัย (research productivity) ซึ่งผลิตภาพการวิจัยนี้หมายถึงจำนวนผลงานวิจัยของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลิตภาพการวิจัยไว้หลากหลายเกณฑ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ผลิตภาพการวิจัยจากการสังเคราะห์การวัดผลิตภาพการวิจัยของสมใจ จิตพิทักษ์ (2532) วินัย คำสุวรรณ (2542) อภิญา หิรัญวงษ์ (2547) Christensen (1991) Kahn (1997) และ Kottrik and orther (2002)

หากแต่กระบวนการดำเนินการวิจัยนั้นจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความตั้งใจจริงในการที่จะผลิตผลงานวิจัยให้ออกมาแต่ละเรื่อง ซึ่งจากที่ผ่านมามีปรากฏว่างานวิจัยของในแต่ละสถาบันยังมีจำนวนไม่มากนัก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า มีปัจจัยที่ขัดขวางและส่งเสริมต่อการปฏิบัติงานวิจัยของบุคลากรในระดับอุดมศึกษานั้นมาจากหลายหลากแหล่ง เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านนโยบายของสถาบัน และเพื่อนร่วมงานของบุคลากร ด้านการใช้จ่ายขอตำแหน่งทางวิชาการ ด้านความ

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

สะดวกของแหล่งข้อมูล (สมใจ จิตพิทักษ์, 2532 ; ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, 2549 ; สไว นัยปราโมทย์, 2545 ; พิเศษฐ์ หิรัญกิจ, 2544 และ สจิวรรณ ทรรพวุฒ, 2540 ; Christensen, 1991 ; Kahn, 1997) จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่ได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งการวิเคราะห์ถดถอยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยที่เป็นตัวแปรแฝงไปวิเคราะห์ในลักษณะตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด และมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าการวัดตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด จึงไม่สอดคล้องกับข้อมูลจริง หากแต่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลเป็นเทคนิคที่ใช้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีการที่รวมตัวแปรแฝงเข้าไว้ในโมเดลการวิเคราะห์ และมีการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่าไม่มีความคลาดเคลื่อนจากการวัด ซึ่งผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรลสามารถที่จะตอบคำถามวิจัยได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุมถึงลักษณะของอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

จากการแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษา ตามการจำแนกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่ง สมศ. ได้จำแนกมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 กลุ่มตามพันธกิจดังนี้ 1) เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย 2) เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม 3) เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม 4) เน้นการผลิตบัณฑิต ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มมหาวิทยาลัยทั้ง 4 กลุ่ม ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ ได้ข้อสารสนเทศในการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรของตนให้ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ผลิตผลงานวิจัยต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาประกอบ ด้วยปัจจัยอะไรบ้าง
2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในแต่ละกลุ่มสถาบันมีลักษณะเป็นอย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

จุดมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมายเฉพาะ

1. เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม กับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และขอบเขตด้านตัวแปร ดังนี้ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 102 แห่ง ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ตามการจำแนกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) ซึ่งจำแนกมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 กลุ่มตามพันธกิจดังนี้ 1) เน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย 2) เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม 3) เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) เน้นการผลิตบัณฑิต

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนประจำในสถานบันอุดมศึกษา 4 แห่ง จำแนกตามกลุ่มพันธกิจ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้นภายนอก ประกอบด้วยปัจจัยแฝง 1 ตัว คือ ปัจจัยด้านองค์กร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ภายนอก 2 ตัว ได้แก่

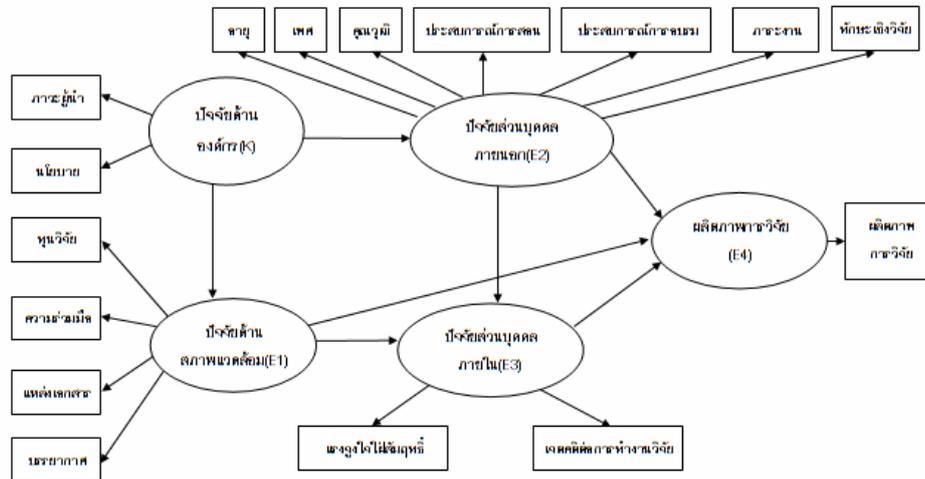
- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

- 2) นโยบายส่งเสริมการทำวิจัย
2. ตัวแปรต้นภายใน ประกอบด้วยปัจจัยแฝง 3 ตัว คือ
 - 2.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่
 - 2.1.1 ทุนวิจัย
 - 2.1.2 ความร่วมมือระหว่างนักวิจัย
 - 2.1.3 แหล่งเอกสารและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
 - 2.1.4 บรรยากาศการวิจัย
 - 2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 7 ตัว ได้แก่
 - 2.2.1 อายุ
 - 2.2.2 เพศ
 - 2.2.3 คุณวุฒิ
 - 2.2.4 ประสบการณ์การสอน
 - 2.2.5 ประสบการณ์การอบรม
 - 2.2.6 ภาระงาน
 - 2.2.7 ทักษะเชิงวิจัย
 - 2.3 ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 2 ตัว ได้แก่
 - 2.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำวิจัย
 - 2.3.2 เจตคติต่อการทำงานวิจัย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลิตภาพการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐาน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานั้นสามารถนำมาเขียนเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษาที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

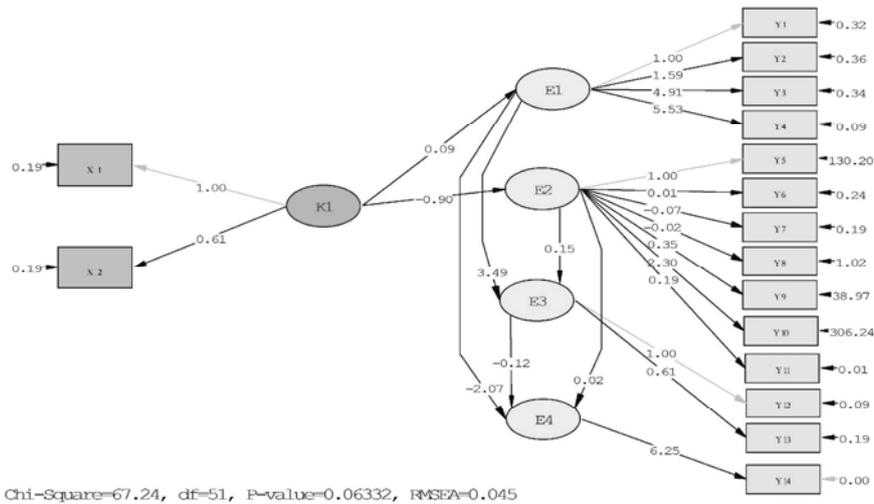
การพัฒนาารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ดังแสดงในภาพ 1
3. สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการตรวจสอบหาคุณภาพโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ และทดลองใช้กับอาจารย์ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง
4. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
6. ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 กลุ่มและรวมทุกกลุ่มสถาบันกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยปรากฏดังนี้

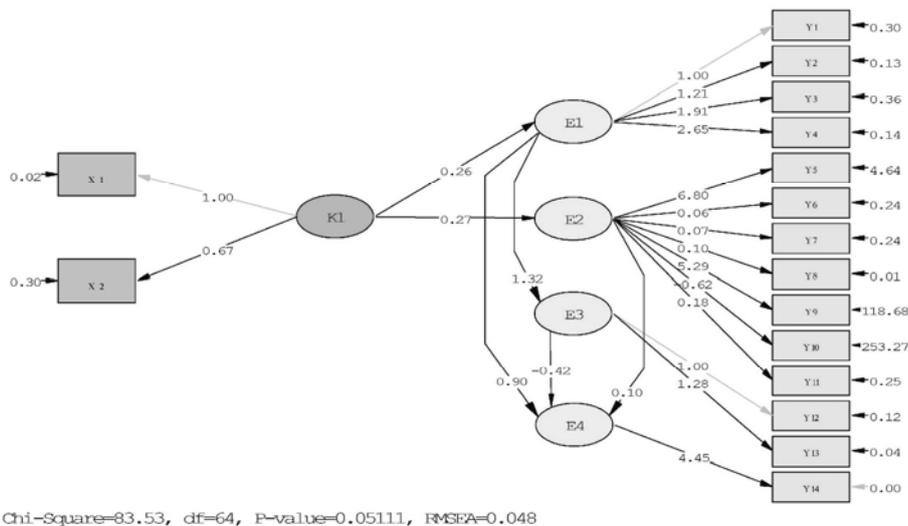
ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย พบว่า ต้องมีการปรับรูปแบบโดยเพิ่มเส้นอิทธิพล จำนวน 47 เส้น จึงได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยมากที่สุดได้แก่ปัจจัยด้านองค์กร และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย มีค่าเท่ากับ 0.0593 หมายความว่า ตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบัน

อุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 5.83

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมปรากฏผลดังนี้

ภาพ 3 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

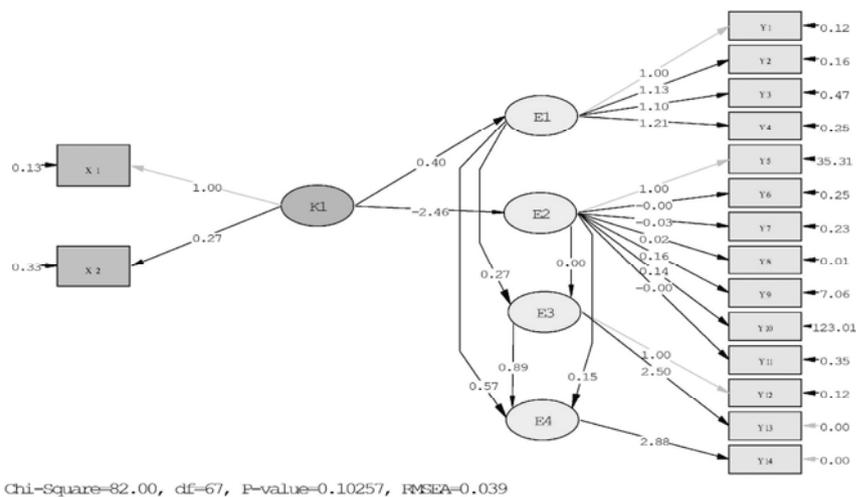
การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม พบว่าต้องมีการปรับรูปแบบโดยเพิ่มเส้นอิทธิพล จำนวน 35 เส้น จึงได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวม ที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมมากที่สุด ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิต

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

ภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม มีค่าเท่ากับ 0.0622 หมายความว่า ตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 6.22

3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ปรากฏผลดังนี้

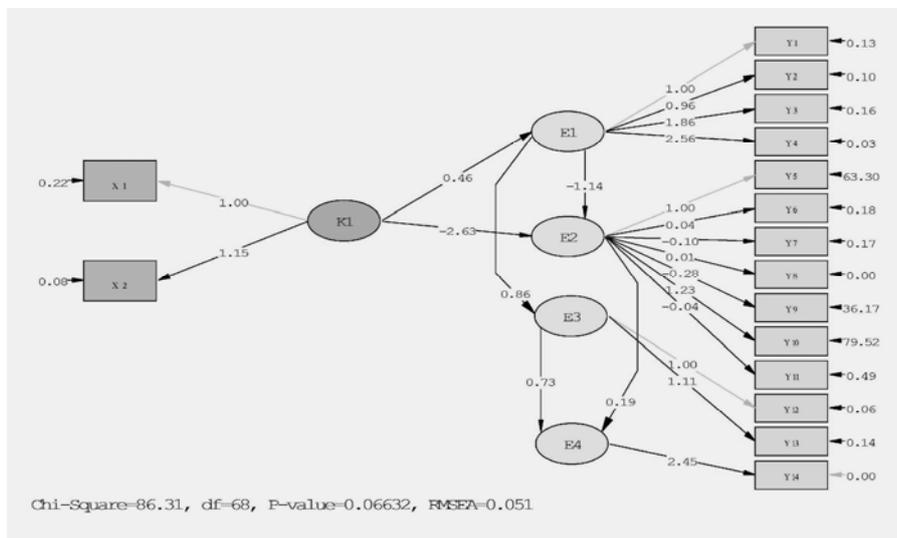
ภาพ 4 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต และพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ต้องมีการปรับรูปแบบโดยเพิ่มเส้นอิทธิพล จำนวน 32 เส้น จึงได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวม ที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิต

บัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมมากที่สุด ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม มีค่าเท่ากับ 0.6555 หมายความว่า ตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 65.55

4. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต

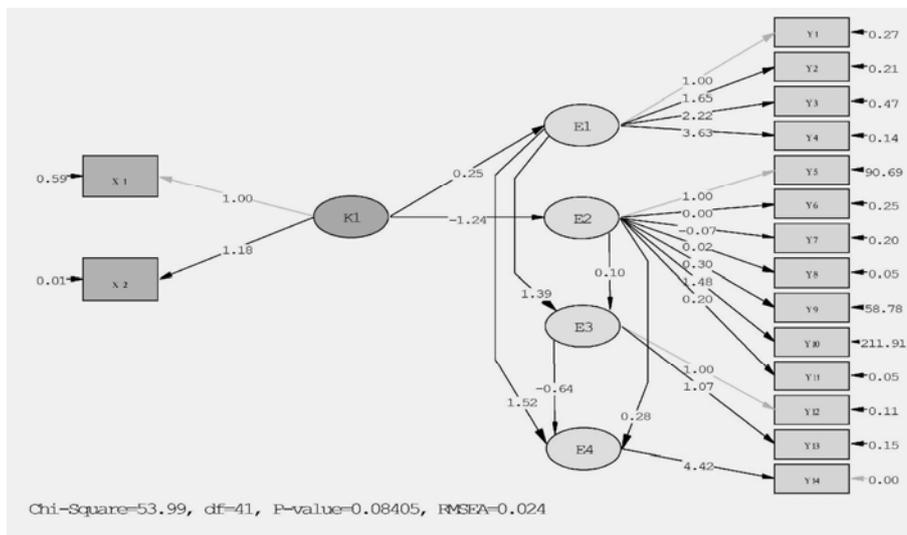
ภาพ 5 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต พบว่า ต้องมีการปรับรูปแบบโดยเพิ่มเส้นอิทธิพล จำนวน 31 เส้น จึงได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวม ที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตมากที่สุด ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต มีค่าเท่ากับ 0.2335 หมายความว่า ตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 23.35

5. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบัน

ภาพ 6 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบันที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบัน พบว่า ต้องมีการปรับรูปแบบโดยเพิ่มเส้นอิทธิพล จำนวน 57 เส้น จึงได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบันที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวม ที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบันมากที่สุด ได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคลภายใน และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบัน มีค่าเท่ากับ 0.4500 หมายความว่า ตัวแปรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ภาพรวมทุกกลุ่มสถาบัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลิตภาพการวิจัยได้ร้อยละ 45.00

อภิปรายผล จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาสู่การอภิปรายดังนี้

1. ผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในแต่ละกลุ่มสถาบันมีลักษณะเป็นไปตามจุดเน้นของแต่ละกลุ่มสถาบัน กล่าวคือ ผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัยมีค่าสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม ($\bar{X} = 4.10$) กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.28$) และกลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตมีผลิตภาพการวิจัยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.84$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจุดเน้นตามพันธกิจของแต่ละกลุ่มสถาบันมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับจุดเน้นการปฏิบัติพันธกิจของสถาบัน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549 หน้า 100) ได้กล่าวว่าพันธกิจของสถาบันทั้ง 4 กลุ่มมีดังนี้ 1) กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นด้านการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ใช้ทั้งระดับชาติและนานาชาติ โดยมุ่งสู่ความทันสมัย และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล 2) กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชา และเน้นการบริการวิชาการ/วิชาชีพแก่สังคม 3) กลุ่มสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ผลิตบัณฑิตระดับสูงในบางสาขาวิชาโดยการประยุกต์ความรู้ เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานศิลปะและวัฒนธรรมรวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ ภูมิปัญญาไทยสู่

สากล 4) กลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิต เป็นกลุ่มสถาบันที่ปฏิบัติพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาโดยมุ่งเน้นการสอนในระดับปริญญาตรี ประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการผลิตบัณฑิตเป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการผลิตและพัฒนาบัณฑิตในด้านวิชาการ และวิชาชีพต่าง ๆ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกกลุ่มสถาบัน ทั้งนี้โดยพิจารณาจากรูปแบบความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งสิ้น หากแต่ค่าขนาดอิทธิพลที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของแต่ละเส้นทางนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของแต่ละกลุ่มสถาบัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยที่ส่งผลต่อกลุ่มสถาบันที่มากที่สุดและน้อยที่สุดมีดังนี้

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก จะมีอิทธิพลทางบวกต่อทุกกลุ่มสถาบันซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลภายนอกประกอบด้วย อายุ เพศ คุณวุฒิ ประสบการณ์การสอน ประสบการณ์การอบรม ภาระงาน และทักษะเชิงวิจัย ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นในการที่จะผลิตผลงานวิจัยทั้งสิ้น ดังที่นักวิชาการทางการศึกษาได้พบว่าอายุของอาจารย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลิตภาพการวิจัย (Tronvig, 1987 ; สุรินทร์ ปันนุชญา, 2540) ประสบการณ์การสอนของอาจารย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อผลิตภาพการวิจัย ทั้งนี้เพราะเมื่อมีประสบการณ์การสอนมาก ย่อมมองเห็นช่องทางหรือปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้านจึงนำมาสู่การผลิตผลงานวิจัย สอดคล้องกับ Osadebe (1996) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การสอนกับผลิตภาพในการทำวิจัย โดยพบว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในอเมริกาใต้ที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 5 – 12 ปี จะเป็นผู้ผลิตผลงานวิจัยมากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ Tronvig (1987) ยังได้สรุปผลงานวิจัยที่เป็นข้อสนับสนุนกับการวิจัยในครั้งนี้คือ ประสบการณ์การสอนและอายุการทำงานในสถาบันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ ประกอบกับหากอาจารย์ที่ต้องการจะผลิตผลงานวิจัยใด ๆ แต่ไม่มีทักษะทางด้านวิจัยย่อมเป็นเรื่องยากที่จะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งในเรื่องนี้สจิวรรณ ทรรพวุฒ (2540) ได้กล่าวว่าเมื่อผู้วิจัยทำวิจัยแล้วจำเป็นต้องเขียนรายงานการวิจัยเพื่อเสนอผลงานวิจัยให้ผู้อื่นได้ทราบและได้รับความรู้จากการวิจัยของตนซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้วิธีหนึ่ง ในการเขียนรายงานวิจัยนั้นจะต้องบอกถึงวิธีดำเนินการวิจัยและ

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

รายละเอียดอื่น ๆ อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องเรียนรู้เทคนิคและวิธีการเสนอผลงานวิจัยรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับประเภทของงานวิจัยด้วย

2.2 ปัจจัยด้านองค์กร มีอิทธิพลทางบวกต่อกลุ่มสถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคมเพียงกลุ่มเดียว นอกนั้นมีอิทธิพลทางลบต่อทุกกลุ่มสถาบัน ซึ่งปัจจัยด้านองค์กรประกอบด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และนโยบายส่งเสริมการทำวิจัย เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าปัจจัยด้านองค์กรนั้นเป็นปัจจัยที่อยู่ค่อนข้างไกลตัวอาจารย์ผู้ผลิตผลงานวิจัย ซึ่งในการที่จะผลิตผลงานวิจัยแต่ละเรื่องนั้นจะต้องมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่หลากหลาย ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่าปัจจัยส่วนบุคคลภายนอกนั้นจะเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลทางบวกต่อทุกกลุ่มสถาบัน ถึงกระนั้นก็ดียังคงมีงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ ได้พบว่า นโยบายส่งเสริมการทำวิจัยคงมีผลต่อการผลิตผลงานวิจัยอยู่ เช่น เบลก มูตัน และวิลเลียมส์ (Blake and Williams, 1981, p.31) ได้กล่าวถึงกิจกรรมหรือภารกิจที่สำคัญของผู้บริหาร ซึ่งเป็นดัชนีบ่งชี้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการประการหนึ่งคือ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศในการวิจัยเพื่อให้งานวิจัยมีคุณภาพสูง นโยบายด้านการวิจัยของคณะวิชา ยังคงส่งผลต่อการผลิตผลงานวิจัยอยู่ซึ่ง นโยบายการวิจัยถือได้ว่าเป็นแผนงานที่เป็นแนวทาง หรือข้อกำหนดที่วางไว้เพื่อให้องค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยได้ปฏิบัติงานด้านการวิจัยอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนเป็นประโยชน์กับฝ่ายบริหารในการที่จะส่งเสริม และสนับสนุนระดมทรัพยากรและความร่วมมือด้านการวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ มาเกื้อหนุน เพื่อให้เกิดผลิตผลของการวิจัยที่สมบูรณ์ ซึ่งการกำหนดนโยบายอันหมายรวมถึงการกำหนดนโยบายด้านการวิจัยด้วยนั้น จะต้องพิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนของกรกำหนดเป็นนโยบาย นอกจากนี้วีเชียร เกตุสิงห์ และคณะ (2536, หน้า 31) ยังได้กล่าวว่านโยบายการวิจัยที่ได้กำหนดขึ้นในระดับต่าง ๆ จะมีการนำไปสู่การปฏิบัติจริง ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการเห็นคุณค่าใน ความสำคัญของนโยบายของผู้บริหารสถาบันแต่ละแห่งที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งการพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการตระหนักในคุณค่า และให้ความสำคัญกับนโยบายที่จะต้องนำมาใช้ในการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษานั้น ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก และปัจจัยส่วนบุคคลภายใน ดังนั้นในการที่จะส่งเสริมให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาผลิตผลงานวิจัย ควรที่จะคำนึงถึงผลการวิจัยในครั้งนี้ด้วย กล่าวคือควรส่งเสริมด้านปัจจัยส่วนบุคคลภายนอกเป็นลำดับต้น ๆ ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยทุกสถาบันคือปัจจัยส่วนบุคคลภายนอก นั่นคือสถาบันควรส่งเสริมการศึกษาต่อในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก และหลังปริญญาเอก การฝึกอบรมความรู้ และเทคนิคในการทำวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้อาจารย์ได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรงที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทางอ้อมที่ได้จากการเรียนรู้จากบุคคลอื่น

หากแต่ปัจจัยด้านองค์กรนั้นถึงแม้โดยภาพรวมจะส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยทางบวกเพียง 1 กลุ่มสถาบันเท่านั้น ก็มีความที่จะละเลย ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมซึ่งมีอิทธิพลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์เป็นลำดับรองลงมาแล้วแต่เกิดจากปัจจัยด้านองค์กรซึ่งก่อให้เกิดแหล่งเอกสาร และทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อให้เกิดการวิจัย และรวมไปถึงความร่วมมือระหว่างนักวิจัย บรรรยากาศการวิจัย หรือแม้กระทั่งความคิดเห็นที่มีต่อทุนสนับสนุนการวิจัยนั้นล้วนเป็นผลพวงที่เกิดจากนโยบายที่ส่งเสริมการทำวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยทุนวิจัย ความร่วมมือระหว่างนักวิจัย แหล่งเอกสารและอุปกรณ์อำนวยความสะดวก และบรรยากาศการวิจัย มีผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ทางบวกดังนั้นคนบตี อธิการบดี หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสมควรจะละเลยตัวแปรเหล่านั้น ทั้งนี้หากต้องการให้บังเกิดมีงานวิจัยในหน่วยงานของตนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาดัชนีหรือเกณฑ์การวัดผลิตภาพการวิจัยด้านอื่น ๆ มาประกอบการคำนวณด้วย เช่น ด้านคุณภาพของวารสารที่จัดพิมพ์ เพราะการวิจัยครั้งนี้สอบถามเพียงว่าจัดพิมพ์เผยแพร่ในวารสารภายในสถาบัน ต่างสถาบัน หรือต่างประเทศเท่านั้น หากแต่ไม่ได้สอบถามถึงระดับคุณภาพของวารสารที่ทำ

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

การจัดพิมพ์ โดยอาจใช้เกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index (TCI)) มาประกอบด้วย

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุหรือปัญหาการไม่ผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะกระตุ้นให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีการผลิตงานวิจัยเพิ่มมากขึ้นและก่อให้เกิดข้อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ต่อไป

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจใช้วิธีการสอบถามผ่านระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ทั้งนี้เพราะจากสภาพปัจจุบันอาจารย์ส่วนใหญ่ในระดับอุดมศึกษาจะมีที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail Address) กันอยู่แล้ว จะทำให้สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์แบบสอบถาม รวมทั้งข้อมูลที่ได้จะเป็นการส่งตรงถึงผู้วิจัยทำให้ผู้ตอบจะตอบด้วยความสบายใจไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับคุณและโทษที่จะเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาชั้นที่อยู่เหนือกว่า

จากรูปแบบความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นควรมีการตรวจสอบความสอดคล้องเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นในลักษณะสนทนากลุ่ม หรือการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ก่อนที่จะนำไปตรวจสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บรรณานุกรม

- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2549). **ขนาดตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสม์ : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศิษฐ์ ธีรฤกษ์. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการในการวิจัยของข้าราชการในสังกัดมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. (2534). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (2535 – 2539)**. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัย.

- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2549). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุดทอง.
- วิเชียร เกตุสิงห์ และคณะ. (2536). **รายงานวิจัยเรื่องสถานภาพของการวิจัยทางการศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- วินัย คำสุวรรณ. (2542). **การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยปฏิบัติการระดับปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สจิวรรณ ทรรพสุ. (2540). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยทางด้านการศึกษาของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สมใจ จิตพิทักษ์. (2532). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2539). "การพัฒนาสมรรถภาพของนักวิจัยทางการศึกษา", **วารสารวิจัยการศึกษา**. 19(2) : 9 -14.
- สุนันท์ ปัดมพญา. (2540). **สภาพแวดล้อมการฝึกอบรมการวิจัย ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยและคุณลักษณะของนักวิจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของมหาบัณฑิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไสว นัยปราโมทย์. (2545). **สถานภาพในการทำวิจัยของอาจารย์สังกัดสถาบันราชภัฏภาคเหนือตอนบน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น สำนักบัณฑิตศึกษา. สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- อภิญา หิรัญวงษ์. (2547). **ปัจจัยเชิงสาเหตุของผลิตภาพการวิจัยของนักการศึกษาสาขาอาชีวศึกษาในระดับอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Blake, Mouton and Williams. (1981). *The Academic Administrator Grid*. San Francisco : Jossey – Bass Inc., Publishers.

ชำนาญ ปาณวงษ์ และคณะ

- Christensen, K.W. (1991). "Factors with Research Productivity of Industrial Education Faculty". Digital Dissertations. Available : <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9216179>.
- Kahn, J.H. (1997). "A Causal Model of Predictors of Research Productivity and Science-Related Career Goals among Counseling Psychology Graduate Students". Digital Dissertations. Available : <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/99737729>.
- Kotrlik J.W., J.E. Bartlett, C.C. Higgins and H.A. Williams. (2002). Factors Associated with Research Productivity of Agricultural Education Faculty. *Journal of Agricultural Education*. 43(3), 1-10.
- Osadebe, F.O. (1996). "An Investigative Study in Educational Research Productivity and Scholarly Publications among Faculty Members in Institutions of Higher Learning". Digital Dissertations. Available : <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9809910>.
- Tronvig, J.A. (1987). "Conflict Between Teaching and Research Among University Professors". Digital Dissertations. Available: <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/8709308>.